

Història i Gènere a l'Antiguitat

2015/2016

Codi: 100369

Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2500241 Arqueologia	OT	3	0
2500241 Arqueologia	OT	4	0
2500501 Història	OT	4	0

Professor de contacte

Nom: Jordi Cortadella Morral

Correu electrònic: Jordi.Cortadella@uab.cat

Utilització de llengües

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Prerequisites

No existeix cap requisit previ.

Es recomana, però, tenir coneixements d'Història general, i en especial, d'història antiga o de cultura clàssica.

Objectius

Al llarg del desenvolupament de l'assignatura estudiarem la Història antiga des de una perspectiva de Gènere, aclarint conceptes teòrics i analitzant els diferents camps d'actuació de les dones a l'antiguitat i les relacions entre les dones i homes: aspectes socials, econòmics, culturals, jurídics i polítics.

Tanmateix plantejarem la problemàtica dels estudis de gènere en aquests períodes històrics degut a la manca de fonts, sent necessari el coneixement del maneig dels recursos d'informació i documentació adients i treballant una mirada crítica i analítica sobre la realitat que ens presenten.

Serà, doncs, un objectiu prioritari entendre que la Història antiga no es una Història morta, si no que forma part del nostre present, per tant hem de prendre consciència de les arrels històriques de moltes problemàtiques actuals de drets humans i d'igualtat i violència de gènere.

Competències

Arqueologia

- Contextualitzar i analitzar processos històrics.
- Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva, tant en les llengües pròpies com en una tercera llengua.
- Que els estudiants hagin demostrat que comprenen i tenen coneixements en una àrea d'estudi que parteix de la base de l'educació secundària general, i se sol trobar a un nivell que, si bé es basa en llibres de text avançats, inclou també alguns aspectes que impliquen coneixements procedents de l'avantguarda d'aquell camp d'estudi.
- Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
- Que els estudiants sàpiguin aplicar els coneixements propis a la seva feina o vocació d'una manera professional i tinguin les competències que se solen demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.

- Que els estudiants tinguin la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes destacats d'índole social, científica o ètica.
- Utilitzar els principals mètodes, tècniques i instruments d'anàlisi en arqueologia.

Història

- Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva, tant en les llengües pròpies com en una tercera llengua.
- Identificar les principals tendències historiogràfiques i analitzar-ne críticament el desenvolupament.
- Que els estudiants hagin desenvolupat aquelles habilitats d'aprenentatge necessàries per emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.
- Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
- Que els estudiants sàpiguin aplicar els coneixements propis a la seva feina o vocació d'una manera professional i tinguin les competències que se solen demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.
- Que els estudiants tinguin la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes destacats d'índole social, científica o ètica
- Respectar la diversitat i la pluralitat d'idees, persones i situacions.

Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar de manera crítica els discursos divulgatius, especialment en relació amb la ideologia i els biaixos etnocèntrics i sexistes.
2. Analitzar les qüestions clau que permetin abordar l'estudi dels fenòmens històrics des d'una perspectiva de gènere.
3. Aplicar tant els coneixements com la capacitat d'anàlisi a la resolució de problemes relatius al camp d'estudi propi.
4. Aprendre de manera autònoma.
5. Avaluar críticament els models que expliquen l'Època Antiga.
6. Avaluar i resoldre críticament problemàtiques històriques pròpies de la història del gènere
7. Avaluar i resoldre críticament problemàtiques històriques pròpies de la història del gènere.
8. Buscar, seleccionar i gestionar informació de manera autònoma tant en fonts estructurades (bases de dades, bibliografies, revistes especialitzades) com en informació distribuïda a la xarxa.
9. Comunicar-se tant oralment com per escrit en l'idioma propi o en una tercera llengua utilitzant la terminologia i les tècniques pròpies de la historiografia.
10. Conèixer els debats historiogràfics principals referents a l'antiguitat.
11. Dominar la història universal de l'antiguitat.
12. Dominar l'estructura diacrònica general del passat.
13. Expressar-se eficaçment aplicant els procediments argumentatius i textuais en els textos formals i científics
14. Fer servir la terminologia adequada en la construcció d'un text acadèmic.
15. Identificar el context en què s'inscriuen els processos històrics.
16. Identificar els mètodes propis de la història i la seva relació amb l'anàlisi de fets concrets.
17. Identificar les idees principals i les secundàries i expressar-les amb correcció lingüística.
18. Interpretar i analitzar les fonts documentals.
19. Interpretar les fonts materials i el registre arqueològic.
20. Interpretar textos històrics en relació amb els contextos arqueològics.
21. Organitzar i planificar la cerca d'informació històrica.
22. Participar en debats sobre fets històrics respectant les opinions d'altres participants.
23. Presentar treballs en formats ajustats a les demandes i els estils personals, tant individuals com en grup petit.
24. Reconèixer i posar en pràctica les habilitats per treballar en equip següents: compromís amb l'equip, hàbit de col·laboració, capacitat per incorporar-se a la resolució de problemes.
25. Reconèixer la diversitat i la multiculturalitat.
26. Relacionar els elements i els factors que intervenen en el desenvolupament dels processos històrics.
27. Saber llegir textos històrics escrits en suports diversos.

28. Utilitzar correctament el lèxic específic de la història.
29. Utilitzar el vocabulari tècnic específic i d'interpretació de la disciplina.
30. Utilitzar els recursos informàtics propis de l'àmbit d'estudi de la història.

Continguts

— PROGRAMA

- 1-Introducció als estudis de gènere al món antic: conceptes i definicions. Presentació de les fonts d'informació. Plantejament dels corrents teòrics dels estudis de gènere a l'Antiguitat.
- 2-Les dones a l'Egipte faraònic i al Pròxim Orient: àmbits de vida quotidiana a través de la legislació; esferes de poder de les dones reials.
- 3-Les dones a la Grècia antiga: la misogínia grega.
 - La representació femenina en la mitologia i la religió.
 - Drets i obligacions socials i econòmiques de les ciutadanes: "mares de", "esposes de" i "filles de".
 - Marginades i excloses: estrangeres, prostitutes, *hetaires*, amants. Una mirada a la legislació atenenca.
 - Sexualitat al món grec: norma, representació artística i pràctica mèdica.
- 4-Dones romanes: introducció al models de referència.
 - Les dones etrusques.
 - Classes socials i els seus camps de mobilitat. Dret romà: capacitat jurídica i capacitat d'obrar, amb especial referència al matrimoni.
 - Models femenins i esquerdes en l'ordre establert.
 - Sexualitat en el món romà.
 - Emperadrius: comportaments en el exercici del poder.
- 5-El final del paganisme: experiències femenines als inicis del cristianisme.
- 6-Valoració, reflexió i discussió.

Metodologia

Les sessions teòriques combinen la classe magistrals amb projeccions que il·lustren els continguts.

Es duen a terme sessions pràctiques per treballar els conceptes bàsics de l'assignatura i conèixer i avaluar les fonts de coneixement. Alguns dels textos proposats com a lectura dirigida es treballen a l'aula. Els textos, articles i material de treball s'avisaran al Campus Virtual.

Assistència i/o participació a seminaris relacionats amb el temari del curs. Amb posterior redacció i entrega de ressenyes o breu informe expositiu i analític.

Al llarg del curs es proposarà la participació a les activitats culturals que es realitzin a la ciutat i/o entorn pròxim (exposicions, visites a llocs arqueològics, cine, etc.) amb posterior exposició i debat a classe.

Realització de treballs individuals i/o en grup sobre personatges de referència al món antic.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classes teòriques	45	1,8	2, 6, 25, 28
Comentaris de fonts primàries al aula	5	0,2	2, 9, 17, 22, 25, 28
Debats a l'aula	10	0,4	2, 4, 6, 9, 17, 21, 22, 28, 30
Tipus: Supervisades			
Tutories	15	0,6	
Tipus: Autònomes			
Estudi personal de la matèria de l'assignatura	35	1,4	4, 21, 30
Redacció de comentaris i treballs sobre problemàtiques històriques	40	1,6	4, 9, 21, 23, 24, 28, 30

Avaluació

L'avaluació es fa a partir de les qualificacions dels elements següents:

- Prova escrita dels coneixements adquirits: 40%.

Individual i reavaluable.

- Exposició (amb lliurament) de treballs al aula, presentació i anàlisi de pràctiques a l'aula, realització: 40%.

No reavaluable.

- Activitats de seguiment proposades: ressenyes, debats al fòrum, assistència a seminaris i similars i altres activitats: 20%.

No reavaluable

Per aprovar l'assignatura cal igualar o superar la qualificació de 5.

La mitjana de totes les notes només s'efectua en el cas que la nota de la prova escrita arribi, com a mínim, a 4.

A les activitats d'avaluació no lliurades se'ls assigna un valor de 0.

Si un alumne ha presentat totes les activitats avaluables, però no es presenta a la prova escrita obté una qualificació de no presentat.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Activitats de seguiment proposades: ressenyes,	20	0	0	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12,

debats al fòrum, assistència a seminaris i similars i altres activitats	%			13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30
Exposició (amb lliurament) de treballs a l'aula	40 %	0	0	4, 6, 9, 17, 21, 24, 25, 28, 30
Prova escrita	40%	0	0	2, 4, 6, 9, 28

Bibliografia

Alfaro, V., Francia, R. (eds.), *Bien enseñada: la formación femenina en Roma y el occidente romanizado*, Universidad de Málaga, 2001.

Bedman, T.; Martín, F.J., *Hatshepsut. De reina a faraón de Egipto*, La esfera de los Libros, Madrid, 2009.

Bradford, E., *Cleopatra*, Editorial Noguer, Barcelona, 1974.

Calero, I., Alfaro, V. (eds.), *Las hijas de Pandora. Historia, tradición y simbología*, Universidad de Málaga, 2005.

Cantarella, E., *La calamidad ambigua*, Ediciones Clásicas, Madrid, 1985.

Cantarella, E., *La mujer romana*, Universidad de Santiago de Compostela, 1991.

Cantarella, E., *Según natura. La bisexualidad en el mundo antiguo*, Akal, Madrid, 1988.

Cid, R.M.; González M. (eds.), *Mitos femeninos de la cultura clásica. Creaciones y recreaciones en la historia y la literatura*, Universidad de Oviedo, 2003.

Iriarte, A., *De amazonas a ciudadanos. Pretexto ginecocrático y patriarcado en la Grecia antigua*, Akal, Madrid, 2002.

Iriarte, A., *Entre Ares y Afrodita. Violencia del erotismo y erótica de la violencia en la Grecia Antigua*, Abada, Madrid, 2008.

Iriarte, A., *Las redes del enigma. Voces femeninas en el pensamiento griego*, Taurus, Madrid, 1990.

Loraux, N., *Nacido de la tierra. Mito y política en Atenas*, El Cuenco de Plata, Buenos Aires, 2007.

Loreaux, N., *Maneras trágicas de matar a una mujer*, Visor, Madrid, 1989.

Madrid, M., *La misoginia en Grecia*, Cátedra, Madrid, 1999.

Masvidal, C; Picazo, M., *Modelando la figura humana. Reflexiones en torno a las imágenes femeninas en la antigüedad*, Quaderns Crema, Barcelona, 2005.

Molas, D. (ed.), *Vivir en femenino. Estudio de mujeres en la antigüedad*, Ediciones de la Universidad de Barcelona, 2002.

Molas, D. (ed.), *Violencia deliberada: las raíces de la violencia patriarcal*, Icaria, Madrid, 2007.

Moormann, E., *De Adriano a Zenobia: temas de historia clásica en literatura, música, artes plásticas y teatro*, Akal, Madrid, 1998.

Mossé, Cl., *La mujer en la Grecia clásica*, Madrid, Nerea, 1994.

Ortega, M., *El Poder de las mujeres de la realeza hitita en el imperio nuevo: Puduhepa*, Mizar, Barcelona, 2009.

Pomeroy, S., *Diosas, ramera, esposas y esclavas*, Akal, Madrid, 1987.

Rivera, M.-M., *La diferencia sexual en la historia*, Publicaciones de la Universidad de Valencia, 2005.

Sanchez, C., *Artes y erotismo en el mundo clásico*, Siruela, Madrid, 2005.

Tyldesley, J., *The complete queens of Egypt*, The American University in Cairo Press, 2006.